

Водночас змішаний формат навчання відкрив нові можливості для індивідуалізації освітнього процесу. Розроблені інтерактивні курси та тренажери давали змогу кожному учню працювати в зручному темпі, з урахуванням власного рівня підготовки.

Окремої уваги потребувало питання оцінювання, контролю якості виконавських компетенцій. Було розроблено систему критеріїв для комплексного оцінювання технічної досконалості, музичної виразності, артистизму на основі дистанційних відео-звітів учнів [13].

Підсумовуючи, варто наголосити, що форма змішаного навчання не повинна витіснити, а доповнювати та збагачувати традиційні академічні підходи у гітарній педагогіці. Інформаційні технології підвищують якість мистецької освіти і зацікавлюють підростаюче покоління опановувати музично-інструментальне виконавство.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Олексюк О.М. Інноваційні технології навчання гри на гітарі: монографія. Київ: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. 243 с.
2. Рудницька Я.В. Змішане навчання як інноваційна форма організації освітнього процесу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Педагогічні науки. 2019. Вип. 1. С. 141-146.
3. Михайличенко М.А. Дидактика музично-інструментальної підготовки вчителів мистецьких дисциплін: монографія. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2022. 408 с.
4. Змішане навчання: інноваційна відповідь на виклики сучасності: кол. монографія. За заг. ред. В.М. Кухаренка. Харків: Міськдрук, 2021. 368 с.
5. Биков В.Г. Електронні бібліотеки України: проблеми і перспективи розвитку. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. №2. С. 166-175.
6. Регейло І.Ю. Формування виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами інформаційних технологій: дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2020. 298 с.
7. Рудницька О.П. Педагогіка загальна та мистецька: навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005. 360 с.
8. Черкасов В.Ф. Музична освіта у вимірах сучасності. Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. 2017. №12. С. 28-41.
9. Масол Л.В. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у процес музично-педагогічної освіти. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2019. Вип. 181. С. 148-154.
10. Смирнова Т.А. Формування музично-інструментальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами мультимедійних технологій: дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 2017. 556 с.
11. Грищенко В.М. Психологія навчання гри на гітарі: монографія. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2007. 423 с.
12. Супрун В.В. Формування готовності майбутніх учителів музики до гітарно-виконавської діяльності: монографія. Вінниця: Планер, 2015. 388 с.
13. Бурська О.В. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до керівництва інструментальними колективами: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2005. 282 с.

*Грищенко Ігор,
викладач кафедри мистецької освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка*

УДОСКОНАЛЕННЯ ВОКАЛЬНИХ НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ЗАСОБАМИ ВПРАВ ДЛЯ ГОЛОСУ

Вокальні вправи займають особливе місце в процесі виховання майбутнього вокаліста. «Навчання співу починається із вправ» [2, с. 16], вони інтенсивно використовуються в процесі становлення здобувача як вокаліста й супроводжують його протягом всієї його творчо-

виконавської діяльності. «Розспівування» – так часто називають їх здобувачі, і в цій назві відбита одна з найважливіших властивостей: «розминка» співоного апарату, підготовка його до виконання технічних завдань і до виконання вокальних творів.

Насправді функції вправ для голосу набагато ширші. Вони є не тільки «обов'язковою умовою формування й удосконалення вокальних навичок» [1, с. 49], але й становлення вокальної техніки в цілому. Більше того, з їх допомогою співочий апарат здобувача підтримується в «формі» протягом багатьох років виконавської діяльності. Тому цілком зрозумілою є увага вокальних педагогів до вправ і величезна кількість різних збірників на цю тему.

В основу «базового» набору вправ, необхідного для кожного педагога, повинен бути покладений принцип системності, який охоплює всі етапи підготовки співака, та пріоритетні завдання, для вирішення яких будуть застосовуватися відповідні вправи. Ці етапи включають увесь шлях виховання здобувача, від його перших кроків, до оволодіння співоною майстерністю.

Так, на початковому етапі оволодіння здобувачем вокальними навичками головним завданням педагога є точність звукоутворення, і цій меті мають бути підпорядковані усі дії педагога: необхідно створити для здобувача всі умови для правильного виконання технічного прийому. У вокалі це виражається в тому, щоб співати в зручному регістрі, за мінімальних зусиль, ретельно контролювати звуковий результат і м'язові відчуття. Цей період занять зі здобувачем можна визначити як освоєння «початкових співоних навичок». Він включає в себе вправи на формування співоного тону, на спів інтервалів, арпеджіо, хроматизмів і т.д., які виховують чистоту співу.

У міру засвоєння початкових співоних навичок, які дозволяють легко й вільно, при правильному звукоутворенні, чисто вокалізувати, починається другий етап – «удосконалення вокальної техніки». На цьому етапі змінюються завдання: якщо раніше акцент робився на точності технічного прийому, то тепер, коли дії виконуються «правильно», акценти зміщуються. На перший план висуваються вимоги технічного, а потім і віртуозно-технічного виконання усіх тих різноманітних музично-технічних завдань, що впливають зі специфіки вокально-виконавського мистецтва. Матеріал для удосконалення вокальної техніки охоплює такі сфери технічного розвитку співака як робота над диханням, знаходження швидкості, сили й витривалості вокального апарату, освоєння різноманітних фактурних формул (гами, арпеджіо й т.п.), різних артикуляційних навичок й умінь. Велика увага приділяється здатності співати в різних динамічних режимах. Інакше кажучи, відбувається інтенсивне тренування вокального апарату на основі правильно сформованих початкових співоних навичок [3, с. 72].

Разом з тим, крім цих двох етапів оволодіння здобувачами вокальних навичок існує ще й цілий пласт технічної роботи, яка переслідує інші цілі. Тут мова йде про одне з найважливіших завдань вокальної методики: пристосування гарно тренованого співоного апарату до виконання художніх завдань. Для вокаліста мало мати віртуозний, сильний, витривалий апарат, який легко переборює будь-які технічні труднощі. Потрібно, щоб він тонко реагував і втілював дрібні відтінки художньої свідомості.

Допомогу у вирішенні завдань цього класу надають вправи, об'єднані в три групи:

- 1) вправи на дикцію;
- 2) вправи на виразність виконання;
- 3) вправи на імпровізацію.

Робота над дикцією має на увазі не тільки знання відповідних вправ, поза вокалізацією, але й ретельне відпрацювання букв, складів і слів у співі. І якщо в творах робота над дикцією необхідна в певних епізодах, то вправи повинні охоплювати всі труднощі подібного роду. Вони проводяться в різних динамічних, артикуляційних, реєстрових, темпових й агогічних режимах. Така підготовка зведе роботу над артикуляцією у творах до мінімуму.

Те ж саме можна сказати і про вправи на виразність виконання. З останньою найчастіше пов'язують використання в навчальному процесі вокалізів. Однак ці вправи також надають виняткові можливості для вирішення проблеми взаємозв'язку вокальної техніки з художніми завданнями. І тут доцільним буде наступний педагогічний матеріал:

- 1) для засвоєння технічної сторони мистецтва співу;

- 2) для розвитку слуху;
- 3) для розвитку художнього смаку.

Сюди ж можна віднести і вправи на філіровку звуку, мелодійних оборотів, мелизматику.

Остання сфера роботи над підпорядкуванням моторики – це вокальна імпровізація. Її метою є вивчення каденцій, які повинні виконуватися в різних режимах, що дозволить пластично й швидко використовувати їх у вокальних творах.

Таким чином, «базовий» набір вправ, який повинен знати кожен педагог вокалу, складається із двох частин: вокально-технічний розвиток здобувача й підпорядкування його техніки музично-художнім установкам. Крім цього необхідним є знання системи вправ, що застосовується для приведення у виконавську форму голосового апарату. Вона підбирається, як правило, для кожного здобувача індивідуально.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. Київ : Віпол, 2007. 173 с.
2. Микиша М. В. Практичні основи вокального мистецтва. 3-тє вид. Київ: Музична Україна, 1992. 80 с.
3. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Київ : ІЗМН, 1998. 159 с.

Льїн Єлизавета,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 025 Музичне мистецтво
Рівненського державного гуманітарного університету
Науковий керівник – кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри історії, теорії музики та методики
музичного виховання Інституту мистецтв
Рівненського державного гуманітарного університету
Прокопович Тетяна Юрїївна

КОНЦЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті проаналізовано проблему формування професійної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва. Наголошено на значенні вокально-виконавської компетентності у структурі професійних якостей фахівця музично-освітньої галузі. Обґрунтовано роль концертної діяльності здобувачів вищої музично-педагогічної освіти як дієвого засобу професійної підготовки. Висвітлено сучасний стан ефективної організації в університетському середовищі культурно-мистецьких заходів, які сприяють набуттю та удосконаленню вокальної майстерності майбутніх педагогів-музикантів.

Ключові слова: компетентність, музично-педагогічна освіта, концертна діяльність, вокальне виконавство.

Постановка проблеми. У фаховій підготовці майбутніх вчителів музичного мистецтва невід'ємною складовою є формування вокально-виконавської компетентності як запоруки ефективної професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти. Адже уявити життя школи без співу не можливо. А щоб якісно організувати співочий процес із учнями вчителю необхідно володіти майстерністю вокального виконавства.

В освітньо-професійній програмі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), розробленій і впровадженій у Рівненському державному гуманітарному університеті, набуття вокально-виконавської компетенції здобувачами освіти забезпечується низкою обов'язкових дисциплін: «Постановка голосу», «Хоровий клас та практикум роботи з хором». Серед